

Media dla wszystkich

WIEDZA W PIGUŁCE

Dla nauczyciela:

Zajęcia poświęcone dostępności mają na celu uwrażliwić uczestników i uczestniczki na to zagadnienie. Przede wszystkim ważna jest świadomość istnienia bardzo różnych ograniczeń w korzystaniu z mediów. Trzeba pamiętać, że nie mówimy tutaj o niepełnosprawności, tylko o braku dostępu do treści.

Przykłady barier w dostępie do treści:

- widzenie — osoby widzące z wadami wzroku, czytające przy złym oświetleniu, niedowidzące, niewidome
- słuch — osoby słyszące niemające dostępu do głośników lub słuchawek, niedosłyszające, głuche
- rozumienie — dyslektycy, obcokrajowcy nieznający języka, niepełnosprawni intelektualnie
- motoryka — osoby korzystające z internetu bez pomocy myszki, np. przez urządzenia dotykowe, systemy smart tv, niepełnosprawni ruchowo

Informacja może być dostępna dla każdego pod warunkiem zastosowania konkretnych rozwiązań. W ten sposób można uwzględnić potrzeby różnych odbiorców.

Informację wizualną można przekazać za pomocą dodatkowego tekstu. Opisy obrazu, postaci i ich zachowań to audiodeskrypcja. Przekazują ją lektorzy lub syntezytor mowy. Przy przeglądaniu stron internetowych oraz korzystaniu z urządzeń komunikacyjnych używa się także monitorów brajlowskich i syntezytorów mowy.

To, czego nie można usłyszeć, przekazuje się za pomocą napisów. Napisy różnią się od zwykłej listy dialogowej. Dodatkowo informują o innych niż same dialogi wydarzeniach dźwiękowych (np. skrzypienie drzwi). Drugi sposób to tłumaczenie na język migowy.

Aby treści były dostępne dla osób mających problemy z rozumieniem, muszą być przejrzyste i czytelne. Przy tworzeniu treści można korzystać z wytycznych do konstruowania tekstów easy-to-read (zrozumiałość treści i formy), automatycznych translatorów, jednolitej i przystępnej identyfikacji wizualnej.

W 2011 roku do ustawy o radiofonii i telewizji (tzw. medialnej) dodano zapis o tym, że co najmniej 10% audycji telewizyjnych powinno być udostępnianych wraz z audiodeskrypcją, napisami i tłumaczeniami na język migowy.

W 2012 roku Polska ratyfikowała Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Konwencja jest impulsem do tworzenia nowych rozwiązań w zakresie dostępności.

Dla ucznia:

Każdy z nas jest inny, a więc inaczej odbiera informacje i pracuje z nimi. Niezależnie od tego, czy nie rozumiesz języka, czy też masz problemy z widzeniem, nie możesz czegoś usłyszeć lub poruszać się, masz prawo korzystać z mediów. Wszyscy powinni dbać o to, żeby to było możliwe.

Podpisy, tłumaczenia, także te na język migowy, dodatkowe opisy, czytelność i łatwość w obsłudze — to wszystko sposoby na to, aby różne informacje były dostępne.

POMYSŁ NA LEKCJĘ

W trakcie zajęć uczestnicy i uczestniczki dowiedzą się, czym jest audiodeskrypcja, będą mieli również okazję spróbować ją wykonać i doświadczyć jej. Poznają różne grupy użytkowników i dowiedzą się, jakie potrzeby mają poszczególne grupy.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, że są różni użytkownicy internetu, mający różne potrzeby;
- potrafią wskazać na różne osoby, które mają trudności ze słuchaniem, patrzeniem, rozumieniem i ruchem;
- wiedzą, czym jest audiodeskrypcja;
- potrafią wykonać prostą audiodeskrypcję.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 5 min
Forma: rozmowa

Zapytaj uczestników i uczestniczki, czy znaleźli się kiedyś w sytuacji, w której nie mogli czegoś dokładnie zobaczyć albo mieli problemy z usłyszeniem czegoś. Poproś osoby chętne o powiedzenie, co to była za sytuacja. Powiedz, że na dzisiejszych zajęciach dowiedzą się o różnych osobach, które mają rozmaite potrzeby związane z korzystaniem z poszczególnych mediów.

2.

Czas: 15 min

Forma: praca w parach

Pomoce: **materiał pomocniczy dla grup „Użytkownicy”**

Podziel uczestników i uczestniczki na pary. Każdej parze daj jedną kopertę z pociętym **materiałem pomocniczym dla grup „Użytkownicy”**. Poproś pary o przyjrzenie się paskom i połączenie potrzeb z osobami.

Po 10 minutach poproś uczestników i uczestniczki o prezentację wyników pracy. Podaj pierwszy rodzaj potrzeb i poproś grupy o wymienienie osób, których dotyczą te potrzeby. Możesz zapisywać na tablicy osoby i potrzeby. Jeśli pojawiają się wątpliwości, wyjaśnij je.

Podsumuj, zwracając uwagę, że istnieją różne grupy użytkowników internetu, a osoby projektujące strony czy treści w internecie powinny brać pod uwagę potrzeby wszystkich.

3.

Czas: 20 min

Forma: praca w parach, rozmowa

Pomoce: **materiał pomocniczy dla grup „Audiodeskrypcja”**, definicja audiodeskrypcji ze **Słowniczka**

Podziel uczestników i uczestniczki na zespoły dwuosobowe, inne niż w ćwiczeniu 2. Poproś, żeby pary usiadły do siebie plecami. Daj jednej osobie z każdej pary jedno zdjęcie z **materiału pomocniczego dla grup „Audiodeskrypcja”**, tak żeby druga osoba z pary nie zobaczyła zdjęcia. Następnie drugiej osobie w każdej z par daj drugie zdjęcie z tego samego materiału pomocniczego, również w taki sposób, żeby pozostałe osoby go nie widziały. Poproś, aby pierwsza osoba z pary opisała zdjęcie drugiej osobie, podając jak największą ilość szczegółów, tak żeby druga osoba mogła wyobrazić sobie fotografię jak najdokładniej. Osoby słuchające i wyobrażające sobie zdjęcia nie mogą zadawać pytań. Ich zadaniem jest wyobrażenie sobie opisywanego przedmiotu. Następnie poproś, aby druga osoba z każdej pary opisała w podobny sposób zdjęcie, które dostała. Na koniec poproś uczestniczki i uczestników o pokazanie drugim osobom z ich par zdjęć, które opisywali.

Rozpocznij rozmowę o tym, jak przebiegało wykonanie zadania. Pytania pomocnicze, które możesz zadać:

- Czy łatwo sobie wyobrazić zdjęcie opisywane przez drugą osobę?
- Co pomagało w opisywaniu fotografii, a co było trudne?
- Co przeszkadzało w wyobrażeniu sobie zdjęcia?
- Które opisy i wskazówki były najbardziej pomocne?

Podsumuj, wyjaśniając pojęcie audiodeskrypcji i jej zastosowania dla osób niewidzących i słabo widzących.

4.

Czas: 5 min

Forma: prezentacja osoby prowadzącej

Na koniec zajęć opowiedz o usprawnieniach, które pomagają korzystać różnym osobom z mediów.

Powiedz o:

- stronach internetowych, które projektowane są w taki sposób, żeby można było powiększać na nich tekst za pomocą specjalnego przycisku lub skrótu klawiaturowego Ctrl+;
- stronach internetowych, które ułatwiają programom czytającym znajdowanie treści i odczytywanie ich w odpowiedniej kolejności (na przykład menu strony internetowej);
- tłumaczach języka migowego, którzy pojawiają się w prawym dolnym rogu ekranu w trakcie emisji wybranych programów;
- ekranach ze zwiększonym kontrastem ułatwiającym wyświetlanie treści;
- skrótach ułatwiających nawigowanie na stronach za pomocą klawiatury;
- zdjęciach, grafikach, tabelach i filmach na stronie internetowej, które są zapisane w formie tekstowej.

Przykłady:

- <https://mac.gov.pl> — możliwość zwiększania kontrastu i czcionki
- <http://www.muzeumlaskie.pl/> — strona muzeum z opisami zdjęć i ilustracji

Ewaluacja

Czy po przeprowadzonych zajęciach uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, że są różni użytkownicy internetu, mający różne potrzeby?
- wiedzą, czym jest audiodeskrypcja?
- potrafią wykonać prostą audiodeskrypcję?

Opcje dodatkowe

Odtwórz audiodeskrypcje budynków ze strony Stowarzyszenia w Warszawie (<http://www.architektura.warszawie.org.pl/galeria.html>), poproś uczestników i uczestniczki o wykonanie rysunków budynków na podstawie opisu audiodeskrypcji.

MATERIAŁY

materiał pomocniczy dla grup „Użytkownicy”

materiał pomocniczy dla grup „Audiodeskrypcja”

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Przyporządkuj osoby do potrzeb, które ich dotyczą.

Potrzeby:

Kategorie:

- związane z rozumieniem
- związane z patrzeniem
- związane ze słyszeniem

- związane z ruchem

Użytkownicy:

Elementy do przyporządkowania:

- osoby widzące z wadami wzroku [rozwiązanie: 2]
- niepełnosprawni ruchowo [rozwiązanie: 4]
- osoby czytające przy złym oświetleniu [rozwiązanie: 2]
- osoby mające trudności z czytaniem i pisanem [rozwiązanie: 1]
- osoby głuche [rozwiązanie: 3]
- osoby słyszące niemające dostępu do głośników lub słuchawek [rozwiązanie: 3]
- osoby niedosłyszające [rozwiązanie: 3]
- niepełnosprawni intelektualnie [rozwiązanie: 1]
- osoby korzystające z internetu bez pomocy myszki [rozwiązanie: 4]
- obcokrajowcy słabo znający język [rozwiązanie: 1]
- osoby niedowidzące [rozwiązanie: 2]
- osoby niewidome [rozwiązanie: 2]

SŁOWNICZEK

- **audiodeskrypcja**: słowny opis obrazu, filmu lub rzeźby
- **dostępność**: możliwość używania rzeczy, budynku lub strony www przez możliwie największą liczbę osób, niezależnie od ich umiejętności lub możliwości

CZYTELNIA

- **Audiodeskrypcje budynków**, Stowarzyszenie w Warszawie, [dostęp: 28 sierpnia 2013], dostępny w Internecie: <http://www.architektura.warszawie.org.pl/galeria.html>.
- Narodowy Instytut Audiowizualny, **Wprowadzenie do audiodeskrypcji**, [online], [dostęp: 27.11.2013], dostępny w Internecie: <http://www.nina.gov.pl/digitalizacja/strategie-i-technologie/artyku%C5%82/2011/06/21/wprowadzenie-do-audiodeskrypcji>.
- Film **Dostępne Strony. (Nie)pełnosprawny dostęp do internetu** [online], [dostęp: 27.11.2013], dostępny w Internecie: <http://dostepnestrony.pl/film-dostepne-strony-niepelnosprawny-dostep-do-internetu/>.
- Paszkiewicz Dominik, **Podręcznik na temat dobrych rozwiązań w projektowaniu dostępnych serwisów internetowych** [PDF], [dostęp: 27.11.2013], dostępny w Internecie: http://dostepnestrony.pl/wp-content/uploads/2012/02/Dostepnosc_serwisow_internetowych-PODRECZNIK11.pdf.

Tekst: Joanna Ruta Baranowska, scenariusz: Weronika Paszewska, konsultacja merytoryczna: Jacek Zadrożny.
Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/media-dla-wszystkich/>.

Publikacja dofinansowana ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

2012/II/HISTORIA_I_SPOLECZENSTWO/c4

2012/II/HISTORIA_I_SPOLECZENSTWO/t1

2012/II/HISTORIA_I_SPOLECZENSTWO/t4

2012/II/HISTORIA_I_SPOLECZENSTWO/t5

2012/II/HISTORIA_I_SPOLECZENSTWO/t7

Podstawa programowa 2017:

Etyka, IV–VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń okazuje szacunek innym osobom;.

Uczeń wie, że w szczególnie sposób należy okazywać szacunek i wyrozumiałość osobom starszym (seniorom), słabszym, potrzebującym pomocy.

Uczeń objaśnia, czym jest szacunek, przyjaźń, życzliwość, altruizm, troska, bezinteresowność, wolontariat, koleżeństwo, wdzięczność, współczucie, empatia, zaufanie, nietykalność osobista, tolerancja, dobro wspólne, naród, pluralizm, współdziałanie, sprawiedliwość, praworządność, solidarność, patriotyzm, bohaterstwo, wolność polityczna.

Wiedza o społeczeństwie, IV–VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować.

Informatyka, IV–VI klasa

Treści nauczania

Uczeń respektuje zasadę równości w dostępie do technologii i do informacji, w tym w dostępie do komputerów w społeczności szkolnej.